

Er is een balans nodig tussen wonen en werken op het platteland. Leegstaande agrarische gebouwen bieden kansen voor (creatieve) ondernemers. De vaak grote ruimtes lenen zich uitstekend voor uitbreiding van agrarische werkzaamheden, maar ook voor initiatieven die niet gerelateerd zijn aan het agrarisch leven. Er ontstaan bijvoorbeeld ateliers. Niet iedere provincie is duidelijk over wat wel en niet mag aan economische bedrijvigheid in leegstaande agrarische gebouwen. En welke activiteiten zijn acceptabel voor dorpsbewoners? Door het verdwijnen van de economische dynamiek, ontstaan er steeds meer woondorpen. Wat zijn de gevolgen van deze ontwikkeling voor de leefbaarheid van een dorp? Welke invloed hebben moderne communicatiemiddelen waardoor het mogelijk is stedelijke activiteiten 'op de deel' uit te voeren? Hoe kan je als burgers ideeën waarmaken en bestuurders overtuigen van een minder statische gedachtegang?

In de Agenda Vitaal Platteland staat: 'Gegeven de ontwikkelingen in de agrarische sector zullen andere economische dragers op het platteland aan betekenis winnen. Het inspelen op die veranderingen wordt een grote opgave voor het Rijk en andere overheden; enerzijds is het voor de vitaliteit van het platteland van belang dat er ruimte ontstaat voor bedrijvigheid en bijbehorende infrastructuur, anderzijds moet worden voorkomen dat het landschap daardoor verrommelt en zijn karakter verliest'. Met deze gegevens in het achterhoofd moet de overheid beleid maken. Er is onderzoek gedaan naar economische ontwikkeling in Overijssel. Men concludeerde "De boerenstand verdwijnt veel sneller dan verwacht. De overheid moet daarop inspelen door veel meer ruimte te bieden aan niet-agrarische activiteiten op het platteland". De Wageningse onderzoekers Agricola en Vereijken zijn van mening dat als het platteland vitaal moet blijven we niet nog meer aannemers en mechanisatiebedrijven moeten krijgen maar eerder bedrijvigheid die te maken heeft bij wie er op het platteland woont en werkt. Verder moeten we weten wat we willen met het platteland: niet alleen een woongebied voor de overloop vanuit de stad maar een sociaal en economisch vitaal gebied. Wij zijn ervan overtuigd dat voor een vitaal platteland economische ontwikkeling en sociale versterking samengaan. Investeren in de bestaande economie op het platteland, versterken van de diversiteit in die economie en een stevige steun bieden voor startende ondernemers,

zijn noodzakelijke maatregelen die op zo kort mogelijke termijn genomen moeten worden.

- Revitaliseer de bestaande bedrijventerreinen op het platteland en zoek naar passende uitbreidingsmogelijkheden. Zoek ook een oplossing voor die bedrijven die eigenlijk te groot zijn voor de huidige locatie in het buitengebied..
- Stimuleer ondernemers om hun problemen samen op te pakken (ruimteruil, personeelspool, gezamenlijke inkoop, gezamenlijke voorzieningen).
- Richt je op werkgelegenheid die past bij de bewoners van het gebied.
- Veel bedrijvigheid op het platteland is kleinschalig, gestart naast het agrarische bedrijf of als vervolg daarop. Voor een niet gering deel zijn het vrouwen die de eerste stap daartoe zetten. Het is dan ook noodzakelijk de experimenteerimte voor nieuwe bedrijvigheid te vergroten, en financiering van die experimenten eenvoudiger te maken.

Bij de ontwikkeling van economische bedrijvigheid in het landelijk gebied wordt veelal gedacht aan het midden- en kleinbedrijf. De non-profit is echter een grote werkgever op het platteland. De zorgsector bijvoorbeeld biedt veel vrouwen de mogelijkheid betaald werk te combineren met zorg voor gezin en

agrarisch bedrijf. Met de flink toenemende vergrijzing op het platteland is het noodzakelijk te zoeken naar nieuwe vormen van zorgaanbod.

En zeker, er moet op economisch terrein in het landelijk gebied veel meer mogen! Dit hoeft niet ten koste te gaan van de omgeving. Wij hebben heel wat ondernemers gesproken die zeer betrokken zijn bij de leefbaarheid in hun dorp en trots zijn op de prachtige omgeving van hun bedrijf. Ook zijn ondernemers gebaat bij duidelijkheid van wat wel en wat niet mag. De overheid moet de grenzen aangeven en niet 'door de vingers zien'.

Een versterkte scheiding tussen wonen en werken is in de huidige maatschappelijke werkelijkheid naar onze mening vreemd. Een groot aantal gezinnen bestaat uit taakcombinerders, je kunt overal werken dankzij ICT. Juist het platteland kenmerkt zich door een lange traditie van wonen en werken op dezelfde plek.

Deelnemers aan deze werkgroep vormen een voorstel dat de overheid moet helpen het platteland economisch vitaal te houden. Er wordt duidelijk waarop de Overheid haar pijlen moet richten en welke rol ondernemers daar zelf in kunnen spelen.

Aangedragen onderwerpen bij dit thema:

- *Vermarkten eigen streekproducten, ook in de stad* (Harrevelds K. Pollema, OVKK)
- *Duurzame regionale economieën* (Harrevelds J. Janssen, Fonds DuurSaam)
- *Ketenpartnerschap platteland* (Harrevelds J. Janssen, Fonds DuurSaam)
- *Hoe houd ik de regionale economie zelfstandig in de benen, met behoud van de aanwezige waarden van de omgeving* (Harrevelds A.N.V Het Groene Woud)
- *Kan recreatie op het platteland bijdragen aan maatschappelijke opgaven op het gebied van gezondheid en sociale cohesie?* (Harrevelds Ministerie LNV, Dhr. Ir N.J. Bosma)
- *Kleine industrie of kleinschalige bedrijvigheid op het platteland behouden: bijvoorbeeld een tapijtatelier of zorgboerderij in vrijgekomen agrarische gebouwen* (Harrevelds Belang, Andre Meekens)
- *Werkgelegenheid op het platteland* (Gemeente Haelen)
- *Agrarische bedrijven zullen in de toekomst moeten doorgroeien om gezond te blijven. Het is van groot belang dat overheden hier voldoende aandacht en ondersteuning aan bieden* (Belangen Vereniging Breedenbroek/Voorst)
- *Inpassing van kleinschalige bedrijvigheid in vrijgekomen agrarische gebouwen* (Belangen Vereniging Breedenbroek/Voorst)
- *"Mogelijkheid voor bedrijvigheid op het platteland stimuleren; niet alleen concentreren op toerisme"* (Misters Belang)
- *Plattelands economie* (Dorpsraad IJsselsteijn)
- *Vermarkten van streekproducten zowel op het platteland als in de stad. Hoe kunnen we dit samen realiseren* (Streekkantoor Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, Sjoerd Veerman)
- *Behoud van boeren op het platteland, 'verbrede' boeren, maar ook traditionele bedrijven moeten behouden blijven voor het agrarisch cultuurlandschap* (Streekkantoor Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, Sjoerd Veerman)
- *Aandacht voor streek economie* (Leadergebied de Meierij)
- *Aandacht voor cultuurhistorie* (Leadergebied de Meierij)
- *Ruimte voor rechtstreekse steun aan bedrijven (zoals dat ondermeer in Ierland gebeurt)* (Leadergebied Lauwersland)